

Вікторія ПАВЛИШИНА,
студентка 4 курсу факультету
міжнародної політики, менеджменту
та бізнесу ДВНЗ «УжНУ»

КОНФЛІКТ НА СХОДІ УКРАЇНИ – ЦЕ КОНФЛІКТ ДЛЯ ВСІЄЇ ЄВРОПИ

У статті висвітлено відношення європейських країн до ситуації на Сході України. Аналізуються особливості ставлення європейських країн до Російської Федерації. Описується вплив пропагандистського телебачення на населення. Основна увага приділена шляхам вирішення ситуації на Сході України та припинення війни.

Ключові слова: гібридна війна, контратака, буферна зона, провокаційні засоби масової інформації.

В статье освещены отношения европейских стран к ситуации на Востоке Украины. Анализируются особенности отношения европейских стран к Российской Федерации. Описано влияние пропагандистского телевидения на население. Основное внимание уделено путям решения ситуации на Востоке Украины и прекращению войны.

Ключевые слова: гибридная война, контратака, буферная зона, провокационные средства массовой информации.

Attitude of the European countries to the situation in the East of Ukraine caused by Russian Federation is considered. The main focus was given to the ways of how to resolve the conflict in the East of Ukraine and how to stop the war.

Keywords: hybrid war, counterattack, buffer zone, provocative media.

Мета статті: висвітлити окремі аспекти впливу кризи на Сході України на європейську безпеку, пока-

зати негативні наслідки російської інформаційної війни проти України на перебіг сучасних подій.

Революційні події в Україні 2013-2014 рр. зупинили процес деградації суверенної України (пострадянського її проекту, у версії 1991 р.). Своєрідний перелом і прискорення бажаного для Кремля процесу «поглинання» України (несправжня держава) стався у 2008 році, коли Кремль формалізував бачення майбутнього України у складі нового євразійського союзу. В 2013 р. такий сценарій розвитку подій став виглядати досить реальним.

На початку ХХІ століття Російська Федерація не розглядається як третій «полюс сили», і сприймається лише як сильна регіональна держава. Таке сприйняття виходить із показників соціально-економічного розвитку країни, що не відповідають показникам розвиненої держави, високого рівня корупції, демографічного потенціалу [5].

Збройна агресія Російської Федерації проти України стала довгостроковим чинником впливу на українську політичну, економічну, військову та соціальну реальність. Внаслідок дій РФ впродовж 2014 р. було деформовано систему глобальної та регіональної безпеки, а також чинну систему міжнародного права. Майже всі міжнародні гарантії безпеки для України (зокрема в межах Будапештського меморандуму) виявилися неідеальними в умовах, коли агресором виступив один із гарантів — Російська Федерація.

Росія застосувала проти України концепцію «гібридної війни», яка багато в чому є унікальною зі структурно-функціонального погляду: за формою вона «гібридна», а за змістом — «асиметрична». Найчіткіше характер нового типу війни продемонстрували спочатку анексія РФ навесні 2014 р. території Автономної Республіки Крим, а потім — підтримка місцевих радикальних елементів та повномасштабне вторгнення російських підрозділів до східних областей України [2].

Європарламент рішуче засуджує агресію та політику експансії Росії, включно з анексією Криму, розгортання неоголошеної гібридної війни проти України з елементами інформаційної війни та кібератак, використанням регулярних та нерегулярних збройних сил, пропагандою, економічним тиском, енергетичним шантажем, дипломатичною та політичною дестабілізацією.

У разі, якщо Кремль продовжуватиме наступ на Україну, Європарламент пропонує перейти до нового рівня санкцій, які торкнуться співпраці з Росією у галузі ядерної енергетики й спроможності російських підприємств та банків проводити міжнародні фінансові трансакції. Мирна «колективна» Європа в логіці спільної відповідальності за вихід з кризи перетворилась на палаюче вогнище протистояння через зіткнення «егоїстичних» стратегій [4].

У нинішніх умовах США та ЄС змушені демонструвати зусилля щодо виходу з кризи, посилювати союзницькі зв'язки. Подекуди це пов'язано з прийняттям непопулярних економічних та політичних рішень. Нині США та ЄС демонструють певне послаблення та рух до занепаду перед обличчям нових геополітичних та внутрішніх викликів, втрату контролю над ситуацією, неспроможність ефективно впливати на неї [1].

На сьогодні на східному кордоні України формується нова лінія поділу, що позначає межу демократичного та неототалітарного світу, Європи та «Русского мира». Крах участі України в інтеграційних проектах на території колишнього СРСР прискорює остаточний розпад СНД, підриває перспективи Євразійського Союзу та ОДКБ (союзники не захотіли розподілити негативні наслідки санкцій проти РФ) а також наступної фрагментації Російської Федерації. Слід очікувати, що Росія змушена буде діяти на близьких орбітах до Китаю, слідувати у фарватері його інтересів та поступово «розчинятись» у них. Одним із шляхів повернення ситуації до стабільного

стану, виходу із хаосу, залишається опора на традиційні «полюси сили» – США з колом європейських союзників, а також Китай [9].

Активний вплив на перебіг української кризи та хід збройного конфлікту на українському сході стали своєрідним превентивним кроком РФ з упередження власної кризи. Поступова ескалація конфлікту, аж до загрози переростання у повномасштабну війну, є за своєю суттю інструментом шантажу Заходу з боку РФ та намаганням позиціонувати себе як наддержава. Проте малоімовірно, що така стратегія матиме очікувані керівництвом РФ наслідки.

Водночас для припинення збройного протистояння необхідно створити відповідні передумови й, насамперед, для припинення ресурсної підтримки терористів сусідньою державою. Майже щоденно ЗМІ повідомляють про факти прориву через державний кордон із Росією колон автомобілів із бойовиками, зброєю та боеприпасами [3].

Якщо такі дії є цілком прогнозованими й логічними з боку сепаратистів та їхніх спонсорів у Росії, то в Україні дивує фактично безперешкодне й безкарне порушення державного кордону. На сьогодні в Україні є кілька медіа-угруповань, які фактично ведуть інформаційну війну проти нашої держави. На жаль, на Донбасі історично склалася ситуація, коли ще з радянських часів люди більше довіряли голосові Москви, ніж Києва. І офіційний Київ із таким становищем мирився, якщо навіть не сприяв. На тлі популярності в населення російських телеканалів наші вітчизняні телевізійники замість виготовлення власного якісного продукту обрали найлегший шлях і просто додатково купували російську телепродукцію: фільми, в яких підносився образ російського солдата, міліціонера, сумнівні розважальні програми тощо. При цьому основні українські ЗМІ належали бізнес-елітам, далеким від національних чи європейських

цінностей. Через присутність в Україні російських ЗМІ та їхніх дочірніх структур преса (наприклад, «Комсомольская правда в Украине», «Аргументы и факты в Украине» тощо) продовжує реалізовувати інформаційну політику, спрямовану на звинувачення Майдану, нового керівництва держави за одночасного культивування «спільних» цінностей тощо [8].

Досить масовим за кількістю ЗМІ й широтою охоплення є холдинг «Вести», який пов'язують з Віктором Медведчуком: безкоштовна щоденна газета «Вести» (зазначмо, що в ній замість визначення «сепаратисти» чи «терористи» читачам пропонується термін «повстанці»), журнал «Вести-Репортер», радіо «Вести». Російська дезінформація у пересічних вітчизняних ЗМІ у деяких випадках поширювалася за допомоги замовних матеріалів, що є значною проблемою українського інформаційного простору. Тому вважається, що для успішного проведення АТО керівництву держави необхідно створити такі умови для місцевого населення в інформаційному просторі держави, які повністю відвернуть його від надання підтримки терористам та сепаратистам. На цьому тлі повинна висловлюватись офіційна позиція держави стосовно докладання максимальних зусиль, спрямованих на розв'язання проблемних ситуацій, але неможливості зробити це в стислі терміни, бо цьому заважають дії терористів.

Позитивно сприймаються цільовими аудиторіями й показові судові процеси над терористами з демонстрацією засудження до максимальних термінів ув'язнення тих, хто безпосередньо винний у загибелі людей.

Рада національної безпеки і оборони України має забезпечити безперервну цілодобову роботу Інформаційно-аналітичного центру при РНБО як основного органу, уповноваженого надавати офіційну інформацію щодо позиції керівництва держави, розвитку ситуації в Україні, перебігу та результатів антитерористичної

операції на території Донецької та Луганської областей, іншу вирішальну для прийняття рішень державою інформацію [7].

Висновки

«Українське питання» та загострення цивілізаційної конфліктності є випробуванням як для країн-світових лідерів, так і для країн, так чи інакше втягнутих у вирішення української кризи, а також міжнародних інститутів. Україна стала уособленням загрози світової війни та викликом світовому порядку. Україна сьогодні ризикує перетворитись на простір нового геополітичного розколу в центрі континенту. Подальша ескалація конфлікту та неспроможність провідних держав забезпечити його політичне врегулювання, поверне ситуацію на континенті до часів «холодної війни». Ризики масштабного збройного конфлікту в регіоні за участі «ядерних держав» істотно зростуть.

Демонструючи інституційну слабкість Україна стає потенційною жертвою для зовнішньої агресії. Водночас країна виявила спроможність до збройного супротиву агресору, виявляючи патріотизм, відданість громадянського суспільства ідеям державної незалежності.

Події січня 2015 року, що пов'язані з сильною ескалацією збройного протистояння і фактичним зривом «мінського процесу», вказують на те, що конфлікт переходить у фазу фронтальної війни і може вийти з-під контролю всіх учасників. Вже зараз бойові дії призвели до гуманітарної катастрофи: тисячі жертв серед мирного населення, більше мільйона біженців, зруйновані десятки населених пунктів та інфраструктура регіону, планомірно знищуються економічні та соціальні об'єкти.

Голод, холод, злидні, безробіття, насильство і кримінальне свавілля, страх і відчай мирних громадян – це нова реальність на Донбасі, породжена війною. У цій критич-

ній ситуації необхідно забезпечити три взаємозв'язаних умови подолання конфлікту.

По-перше, забезпечити діалог і переговорний процес на двох рівнях одночасно – національному (за участю конфліктуючих сторін) і міжнародному.

По-друге, організувати міжнародну миротворчу місію, що гарантуватиме дотримання умов досягнутого миру на перехідний період, який буде визначений новим мирним планом.

По-третє, широкий національний діалог про умови та перспективи забезпечення суверенітету, цілісності та єдності країни, розвиток місцевої демократії на базі самоврядування, посилення гарантій громадянських прав і свобод.

Список використаних джерел

1. Власенко В. ЄС має об'єднатися заради України: Європарламент пропонує перейти до нового рівня санкцій проти Росії, якщо Москва не змінить своєї позиції / В. Власенко // Урядовий кур'єр. – 2015. – 16 січ. – С. 3.
2. Горбулін В. П. «Гібридна війна» як ключовий інструмент російської геостратегії реваншу / В. Горбулін // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 4. – С. 5–12.
3. Горбулін В. У пошуках асиметричних відповідей: кіберпростір у гібридній війні / В. Горбулін // Дзеркало тижня. – 2015. – 21–27 лют. – С. 1–3.
4. Долина Н. Як перехопити ініціативу в інформаційній війні: [найближчим часом готуються нові серйозні провокації з боку РФ] / Н. Долина // Урядовий кур'єр. – 2015. – 11 берез. – С. 5.
5. Мацегора К. Слово залишається зброєю: [набезпека. Мінінформ політики планує перемогти агресивну пропаганду і вивести на новий рівень військові медіа] / К. Мацегора // Урядовий кур'єр. – 2015. – 20 березня. – С. 2.

6. Сірук М. Вторгнення: українське суспільство готове сказати «Ні». А до чого готові Європа і США? / М. Сірук // День. – 2014. – 29 липня-3 серпня – С. 4-5.
7. Український конфлікт і майбутнє світової та європейської безпеки [Електронний ресурс].– Режим доступу:http://newukraineinstitute.org/media/news/501/file/crisis_security%20UKR.pdf
8. Центр Разумкова: Російсько-український конфлікт: стан, наслідки, перспективи розвитку подій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/analytic_5_6_Ukr_Ros_2014_site_s.pdf